

Mandatory Prayer vs. Optional Prayer - תפלת רשות / תפלת חובה

It would appear that the conclusion reached by the גמרא that both מנחה גדולה and מנחה קטנה were appropriate times to recite תפלת מנחה led to the following practice:

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פר' ג' הלכה ג' - נהגו אנשים הרבה להתפלל גדולה וקטנה והאחת רשות, והורו מקצת הגאונים שאין ראוי להתפלל רשות אלא הגדולה. וכן הדין נותן מפני שהיא כנגד דבר שאינו תדיר בכל יום, ואם התפלל הגדולה חובה לא יתפלל קטנה אלא רשות.

Translation: It was a practice among many to recite a prayer both at the time known as the long Mincha and at the time known as the short Mincha; one of which was considered optional. Some Gaonim concluded that it was not appropriate to recite an optional prayer except at the time of the long Mincha. That would appear to be correct since the long Mincha was established based on an infrequent occurrence (i.e.; Erev Pesach falling out on a Friday). Thus, if one recited Mincha at the time of the long Mincha thinking that it was to be the mandatory prayer, he should have in mind when he prayed at the time of the short Mincha that it was an optional prayer.

The issues that led to the practice outlined by the רמב"ם are dealt with at much greater length by the רא"ש in the following תשובה:

שו"ת הרא"ש כלל ד' סימן ט' - שאלה: אנשים מהקהל התנדבו להתפלל בכל יום מנחה גדולה עד החג; ונסתפקנו בענין מנחה קטנה, אם היא חובה כנגד מנחה גדולה, או איזה מהם רשות. ויש מי שהוא אומר שהגדולה חובה והקטנה רשות. ואמר הטעם, כמי שיש לפניו שתי תפלות להתפלל, אחת שעבר זמנה ואחת שלא עבר זמנה, שיתפללו קודם התפלה שלא עבר זמנה עדיין, ושאין חובה אחריה רשות, אלא כיון שרצונו להתפלל שתי תפלות של מנחה, שהראשונה חובה והשניה רשות, ושאין להתפלל אותה בצבור אלא ביחיד, אם ירצה. והרבה אנשים סומכין על הגדולה ואין מתפללין הקטנה, לא בעיבור ולא ביחיד. והרמב"ם ז"ל כתב בספר אהבה: נהגו אנשים הרבה להתפלל גדולה וקטנה, והאחד רשות. והורו מקצת הגאונים, שאין ראוי להתפלל רשות אלא הגדולה; וכן הדין נותן, מפני שהוא כנגד דבר שאינו תדיר בכל יום. ואם התפלל הגדולה חובה, לא יתפלל הקטנה כי אם רשות; עב"ל.

Translation: Question: Some members of the community made a vow to recite Mincha at the time of the long Mincha until the holiday. They were not sure as to how they should conduct themselves on those days at the time of the short Mincha. Were they still obligated to recite Mincha once again at that time and could they consider one of the prayers optional? There were some who suggested that the mandatory prayer should be recited at the time of the long Mincha and that the optional prayer should be recited at the time of the short Mincha. They based their suggestion on the rule that if one missed the time to pray and needed to then recite two prayers, one whose time had past and one whose time had arrived, he should first recite the

prayer whose time had arrived because it was inappropriate to recite an optional prayer before reciting a mandatory prayer. Since in our situation, the community wished to recite Mincha twice, they should apply the same line of thinking: that the mandatory Mincha prayer should be recited before reciting the optional Mincha prayer and the optional prayer should be recited not in a group of ten men but individually. Many people relied on the long Mincha being the mandatory prayer and did not recite anything at the time of the short Mincha, not in a group of ten men and not individually. The Rambam wrote in the book of Abava: It is a practice among many to recite a prayer both at the time known as the long Mincha and the short Mincha; one of which is considered optional. Some Gaonim concluded that it was not appropriate to recite an optional prayer except at the time of the long Mincha and that would appear to be correct since the long Mincha was established based on a very infrequent occurrence (when Erev Pesach falls on a Friday). Thus, if one recited Mincha at the time of the long Mincha thinking that it was the mandatory prayer, he should have in mind when he prayed at the time of the short Mincha that it was an optional prayer. That ends the quote from the Rambam.

תשובה: להתפלל שתי תפלות של מנחה, לא ידעתי מקום לתפלה זו. דתניא בפרק אין עומדין (דף לא): יכול יתפלל אדם כל היום, כבר מפורש ע"י דניאל: וזימנין תלתא ביומא הוה כרע על ברכוהי ומצלי ומודה קדם אלהיה. וכן מפורש על ידי דוד: ערב ובוקר וצהרים אשיחה וגו'. והא דאמר רבי יוחנן בפרק מי שמתו (דף כא): ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו; אמילתא דרבי אלעזר קאי, דאמר: ספק התפלל ספק לא התפלל, אינו חוזר ומתפלל, ורבי יוחנן אמר: ולואי שיתפלל וכו'. אבל ודאי התפלל, בהא לא קאמר ר' יוחנן שיתפלל שנית. וכן בכל מקום שאמרו חכמים: אין מחזירין אותן, כגון שטעה ולא הזכיר של ר"ח בתפלת הערב, וכן אם לא אמר על הנסים בהנוכה ופורים, או ענגנו, אם היה רוצה להתפלל כדי להזכיר, אין לו רשות להתפלל אלא כמו שתקנו חז"ל; בן מפרשים גדולי אשכנז וצרפת. אמנם רב אלפס ז"ל כתב, אההיא דר' יוחנן: ולואי שיתפלל אדם כל היום כלו: והני מילי ביחיד ואדעתא דרשות, אבל אדעתא דחובה, אסור.

Translation: Answer: To recite Tefilas Mincha twice is a concept that I do not believe has a place within Halacha. We learned the following in the chapter entitled: Ain Omdim: Perhaps people should pray all day? We do not follow such a rule because Daniel has already provided: three times a day he would go down on his knees and pray and acknowledge before G-d. It was also explained by King David: in the morning, in the afternoon and at night I pray. Concerning the statement made by Rav Yochanon in the chapter entitled: Mi Sh'Maiso (Brachos 21) how nice if Man would pray all day, his statement was not meant as an independent rule but was said to explain a statement by Rabbi Elezar that if one was in doubt whether he recited a prayer, he was not required to repeat the prayer. Rav Yochanon disagreed and stated: how nice if Man prayed all day. But in a case like ours in which a person knew that he prayed at the time of the long Mincha, Rav Yochanon would not approve of praying Mincha a second time based on the rule of "how nice if Man prayed all day." Similarly, Chazal ruled that if one omitted a part of a prayer such as not mentioning Rosh Chodesh in the Maariv prayer or not reciting Al Ha'Nissim on Chanukah or Purim or Aneinu on a public fast day, he did not have to repeat Shemona Esrei. That was the rule even if he wanted to repeat Shemona Esrei because it was not permitted to recite any fixed prayer unless that prayer was authorized by Chazal. That was how the issue was viewed by our Sages in Ashkenaz (the Rhineland)

להבין את התפלה

and in Spain. Similarly, Rav Alfasi (the Rif) wrote: Rabbi Yochanon's comment that it was permitted to pray whenever he wanted was limited to prayer that was done individually and was considered by him as being optional. He was not permitted to do so if he considered the extra prayer as mandatory.

ותפלת המנחה זמנה מכי ינטו צללי ערב, דהיינו מו' שעות ומחצה ולמעלה; כדאמרינן: צלותא דאברהם מכי משחרי כותלי. ולפי המנהג שאתם מקריבין מנחת חובה ומנחת נדבה, יראה לי דכיון שהגיע זמן המנחה, לא יתכן שיהיה הראשונה נדבה. דתנן (דף יג): היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא, אם כיון לבו, יצא, ואם לאו, לא יצא; ופריך בגמרא: מאי כיון לבו: אילימא לצאת, ש"מ: מצות צריכות כונה! ומשני: בקורא להגיה, ופר"ח: בקורא להגיה [שקורא בדקדוק חסרות ויתרות, כגון: לטוטפת למזוזת, כדי להגיה] אבל אם היה קורא המלות כתקנן, יצא בלא כונה. וא"כ, הכא נמי יצא ממילא, בלא כוונה, ידי תפלה. ומיהו, יכולני לדרחות: נהי נמי דהקורא או המתפלל יצא בלא כוונה, אבל אם פירש בהדיא: איני רוצה לצאת בהא, אפשר שתהיה נדבה, אפשר שלא יצא בע"כ. ומ"מ נראה בעיני, אחר שהגיע זמן תפלה יצא לאלתר, ואם ירצה יתנדב אח"כ. ועוד ראיה מהא דאמרינן (שם כת): אם לא התפלל מוסף עד שהגיע זמן המנחה, מתפלל של מנחה ואח"כ מתפלל של מוסף; ואע"ג ששתייהם עליו חובה, צריך להקדים תפלת המנחה כיון שהגיע זמנה. כל שכן אם רוצה להתפלל שתי תפלות, אחת חובה ואחת נדבה, שצריך להקדים החובה. ורבותינו ז"ל אומרים: אם לא התפלל מנחה בשבת, מתפלל במוצאי שבת שתיים של חול, ומבדיל בראשונה ואינו מבדיל בשניה; ואם הבדיל בשניה ולא הבדיל בראשונה, שניה עלתה לו, ראשונה לא עלתה לו; אלמא, אפילו בדיעבד לא עלתה לו, אם הקדים המאוחרת. ושלוש, אשר בן הרב רבי יהיאל ז"ל.

Translation: The time to recite Mincha was from when the shadows of evening appear which begins at the sixth and a half hour as we learned: (Yuma 28b) the afternoon prayer of Avrohom was due when the walls began to grow dark . According to your practice in which you are trying to recite both a mandatory prayer and an optional prayer, it would appear to me that once the time for Mincha comes, the first Mincha prayer can never attain the status of being an optional prayer, as we learned: (daf 13) if one was studying from the Torah and the time for reading Kriyas Shema arrived, if he reads the words of Kriyas Shema from the Torah with the intention of fulfilling the Mitzvah of Kriyas Shema, he fulfills it; if not, not. The Gemara then asks: what do you mean if he had the intention; if it is to fulfill the Mitzvah, are you trying to say that the fulfillment of Mitzvot requires intention? Instead say that his intention was to insure that the letters in the Torah scroll were correct. This was explained by Rabbi Chananel to mean that he was checking the complete and incomplete spaces in the Torah like with the words: L'Totafos or L'Mizuzos but if he was just reading the words, he fulfilled his obligation to recite Kriyas Shema even without intending to do so. Therefore in the case of reciting Mincha, when he recites Mincha at the earlier time, he is fulfilling his obligation whether he intends to do so or not. You might want to argue with me and say that you are correct when he is silent about his intention while reciting Mincha at the earlier time but if he expresses his desire that the prayer be optional then it should be deemed to be optional. In other words, it is possible that the first Mincha prayer can be considered to be an optional prayer and he has not yet fulfilled his

obligation. Despite that argument it appears to me that once the time arrives for a prayer to be recited, the recital of the prayer ipso facto becomes a fulfillment of the requirement for the prayer no matter what he intends¹. If he feels strongly about reciting an optional prayer, let him recite an optional prayer after reciting the mandatory prayer. Another proof: we learned (Daf 28) if he did not recite the Mussaf prayer until it was time to recite the Mincha prayer, he should first recite Mincha and then Mussaf. In that case both prayers were mandatory prayers and yet he must first pray Mincha because the time for Mincha arrived. The rationale underlying that practice proves that when a person is at a time when he needs to choose between an optional prayer and a mandatory prayer, he should recite the mandatory prayer first. Our Sages said: if one failed to recite Mincha on Shabbos, then on Saturday night he recites the weekday Shemona Esrei twice, recites Havdalah in the first and not at all in the second prayer. But if by accident he recited Havdalah only in the second prayer and not in the first, the second one stands as the prayer of Saturday night and he needs to repeat Shemona Esrei again in order to fulfill the obligation to recite the Mincha prayer that he missed on Shabbos afternoon. We therefore see that in that case he did not fulfill his obligation for Mincha even secondarily because he recited the optional prayer first.

The practice of reciting מנחה twice each day, once as a חובה and once as a רשות, may have been dealt a final death blow by the high standard set by the שולחן ערוך for reciting a תפלת רשות:

שולחן ערוך אורח חיים סימן רלד'—הרוצה להתפלל מנחה גדולה ומנחה קטנה, אין ראוי לו להתפלל רשות, אלא הגדולה; ואם יתפלל הגדולה חובה, לא יתפלל הקטנה כי אם רשות; אבל אין ראוי להתפלל תפלת רשות, אלא אם כן מכיר בעצמו שהוא זהיר וזריז ואמיד בדעתו לכיין בתפלתו מראש ועד סוף בלא היסח הדעת, אבל אם אינו מכיין בה יפה קרינן ביה: למה לי רוב זבחיכם (ישעיה א', יא').

Translation: One who wished to recite Mincha both at its earliest time and at its latest time should choose to make the later one an optional prayer. If he preferred that the later Mincha be considered the mandatory prayer, he should have in mind that the first was optional. However, as a rule, it was preferable that a person not recite an optional prayer unless he recognized himself to be careful and zealous and so confident in his abilities that he was able to concentrate on his prayer from beginning to end without interruption. If he cannot concentrate in that manner, then let him keep in mind the verse: (Yishayahu 1, 11) what purpose is served in your bringing so many sacrifices?

Query: Was the version of תפלת מנחה that we studied in Newsletter 6-9, quoted from the סדר חיבור ברכות, an example of a תפלת רשות that was recited as the “second” תפלת מנחה each day?

1. Editor: I would explain the Rosh as follows: when a person recites Mincha at the earlier time, he may believe that he is reciting an optional prayer because he expects to recite the mandatory form of the prayer at the later time. In truth however, he cannot be sure that something will not interfere with his ability to recite Mincha at the later time. As a result his intent while reciting Mincha at its earliest time is conditional. In the back of his mind he is thinking that if something interferes with his ability to recite Mincha at its later time then at least he fulfilled his obligation to recite Mincha with the earlier prayer. In other words, the earlier Mincha can never be considered totally optional since it will only attain the status of being optional if and when he recites Mincha at its later time as a mandatory prayer.

SUPPLEMENT

רצה והחליצנו

Last week we learned of the position of the רי"ף that on שבת, the opening words and closing ברכה of the third ברכה of המזון are different than they are on weekdays.

The basis for the רי"ף's position is the following:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מח' עמ' ב'—אמר רב נחמן: משה תקן לישראל ברכת הזון בשעה שירד להם מן, יהושע תקן להם ברכת הארץ כיון שנכנסו לארץ, דוד ושלמה תקנו בונה ירושלים. דוד תקן על ישראל עמך ועל ירושלים עירך, ושלמה תקן על הבית הגדול והקדוש, הטוב והמטיב ביבנה תקנוה כנגד הרוגי ביתר. דאמר רב מתנא: אותו היום שניתנו הרוגי ביתר לקבורה תקנו ביבנה הטוב והמטיב, הטוב — שלא הסריחו, והמטיב — שניתנו לקבורה. תנו רבנן, סדר ברכת המזון כך היא: ברכה ראשונה — ברכת הזון, שניה — ברכת הארץ, שלישית — בונה ירושלים, רביעית — הטוב והמטיב, ובשבת — מתחיל בנחמה ומסיים בנחמה ואומר קדושת היום באמצע; רבי אליעזר אומר: רצה לאומרה בנחמה — אומרה, בברכת הארץ — אומרה, בברכה שתקנו חכמים ביבנה — אומרה. וחכמים אומרים: אינו אומרה אלא בנחמה בלבד. חכמים היינו תנא קמא! — איכא בינייהו דיעבד.

The מחזור ויטרי explains why the third ברכה of המזון should not change on שבת:

מחזור ויטרי סימן פג—בשבת פותח כמו בחול. רחם י"י. ומוסיף רצה והחליצנו באמצע. וכן נוהג ר': וכן מפורש בביאורי ברכות דרבינו יצחק בר' יהודה: והא דגרסי" ובשבת מתחיל בנחמה ומסיים בנחמה. ואו' קדושת היום באמצע. לא שיתחיל בלשון נחמה ויסיים. כי מה יתרון לשנותה בתחילת' ובסופה. וכנגד מה. אלא הברכה דבונה ירושלים נקראת נחמה. והכי קא מתחיל בברכה בנחמה כמו שהיא ומסיים בה כמות שהיא. ובלבד שיזכיר מעין היום באמצעיתה. והכי נמי אמרי' גבי ראש חדש מתחיל בעבודה ומסיים בעבודה. ואו' מעין המאורע באמצע. וכי תעלה על דעתך. שישנה ברכת רצה מכמות שהיא. אלא כהוייתה יאמרנה כדרכו בחול והיום מעין ודומה לו. כ"מ. ת': ומשום הכי תיקנו רצה והחליצנו בשבת ולא בימי' טובים. כי הוא יום מנוחה ושמחה וחייב להזכיר חורבן ירושלים ונחמתו בשמחתו. דכ' (תהלים קלז) תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי. וכן מצינו ששבת נקרא יום שמחה. דאמרי' בספרי. וביום שמחתכם. זה השבת. ובמועדים כמשמעם: ומשום הכי הותמי' בשבת וישמחו בכך כל ישראל כו'. שנקרא השבת יום שמחה. ת': עוד מצאתי לכך או' בשבת רצה והחליצנו לפני שהוא לשון מנוחה. א"ר אלעזר בן יעקב הלשון הזה משמש שלש לשונות. ישויב. יזיין. ינוח. ישויב כמא דאתמר

חלצה נפשי. יזיין. כמא דאתמר ועבר לכם כל חלוין. כל דמזיין. ינוח. כמא דאתמר ועצמותיך יחליין. יחליין. עטיפת זיין. כלומר התורה שירדה מן השמים עמופה כזיין. א"ר אלעזר תורה וחרב ירדו כרוכין מן השמים. זכו טוב הארץ תאכלו. לא זכו חרב תאכלו.

Notice how in the various versions of רצה והחליצנו the issue of נחמה is treated:

נוסח אשכנז- רצה והחליצנו י-י א-להינו במצותיך ובמצות יום השביעי השבת הגדול והקדוש הזה. כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך, לשבת בו ולנוח בו באהבה כמצות רצונך, וברצונך הניח לנו י-י א-להינו, שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו. והראנו י-י א-להינו בנחמת ציון עירך, ובבנין ירושלים עיר קדשך, כי אתה הוא בעל הישועות ובעל הנחמות.

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) הלכות סעודה-ובשבת מברך הזן ועל הארץ. ובברכה שלישית אומר נחמנו ה' א-להינו בציון עירך ובשכלול בית מקדשך ורחם ה' א-להינו על ישראל עמך ועל ירושלם עירך ועל ציון משכן כבודך כו' עד מהרה תחזור למקומה. ואומר רצה והחליצנו ה' א-להינו במצותיך ובמצות יום השביעי הגדול והקדוש הזה בקדושתו ובמנוחתו ונשבות בו וננוח בו כמצות רצונך. ואל תהי צרה ויגון במנוחתנו. ומלכות בית דוד מהרה תחזור למקומה. ובנה ירושלים עיר קדשך במהרה בימינו ונחמנו בנחמתה. כי אתה בעל הנחמות. ברוך אתה ה' בונה ירושלים.

סידור רב סעדיה גאון- רצה והחליצנו ה' א-להינו בכל מצותיך ומצות יום השביעי הגדול והקדוש הזה כי יום גדול וקדוש הוא מלפניך ונשבות בו כמצות רצונך. הנח לנו ואל יהי צרה ויגון ביום מנוחתנו. ובנה ירושלים בקרוב.

מחזור ויטרי סימן פג-רצה והחליצנו י-י א-להינו במצותיך ובמצות יום השביעי השבת הגדול והקדוש הזה כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך לשבות בו ולנוח בו באהבה כמצות רצונך. וברצונך הניח לנו י-י אלקינו שלא תהא צרה ויגון ביום מנוחתנו והראינו בנחמות ציון ובבניין ירושלם עירך כי אתה הוא בעל הישועות ובעל הנחמות כאמור כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם. ובירושלם תנחמו. ותבנה ירושלם עיר הקודש במהרה בימינו ברוך א"י בונה ירושלם. אמן:

רמב"ם הלכות ברכות פרק ב- בשבתות ובימים טובים מתחיל בנחמה ומסיים בנחמה ואומר קדושת היום באמצע, כיצד מתחיל נחמנו י-י א-להינו בציון עירך או א רחם י-י א-להינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ומסיים מנחם עמו ישראל בבנין ירושלים או בונה ירושלים, ואומר באמצע בשבת א-להינו וא-להי אבותינו רצה והחליצנו י-י א-להינו

להבין את התפלה

במצותיך ובמצות יום השביעי הגדול והקדוש הזה כי יום זה גדול וקדוש הוא מלפניך נשבות בו וננוח בו באהבה כמצות רצונך ברצונך הנח לנו י-י א-להינו ואל תהא עלינו צרה ורעה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו,

סדר חיבור ברכות- נחמנו י-י א-להינו בציון עירך ושמחינו מלכינו בביניין בית בחירתך ומלכותך ומלכות בית דוד משיחך במהרה תחזירם למקומם ויבוא אליהו ומשיח בן דוד במהרה בימינו. רצה והחליצנו י-י א-להינו במצותיך ובמצות יום השביעי הגדול והקדוש הזה כי יום זה גדול וקדוש הוא מלפניך נשבות בו וננוח בו באהבה כמצוות רצונך ואל תהי צרה ויגון במנוחתנו כי אמר דוד הניח ה' אלקי ישראל לעמו וישכון בירושלם עד לעולם ונאמר שם אצמח קרן לדוד . . . (כי אתה הוא בעל הנחמות ובעל הישועות). ברוך אתה ה' מנחם עמו בבניין ירושלם אמן בחיינו במהרה בימינו תבנה ציון ותיכון העבודה בירושלים.

נוסח תימן-א-להינו וא-להי אבותינו, רצה והחליצנו י-י א-להינו במצותיך ובמצות יום המנוח השביעי הזה. נשבות בו וננוח בו כמות רצונך. ואל יהי צרה ויגון ביום מנוחתנו.

Some additional comments concerning רצה והחליצנו:

ספר המנהיג הלכות שבת עמוד קעה-רצה והחליצנו, יש לי סמך שאומ' זה בשבת בירושלמי ובבראשית רבה, א"ר אלעזר בן יעקב מה הלשון הזה, יזי"ן, ישמ"ט, ישזי"ב, יני"ח, ישמט וחלצה נעלו, וחלצו את האבנים, וישלפון, יחליץ עני בעיניו, בשכר עוניו יחלצהו מדינה שלגהינם, (יניח), חונה מלאך י-י סביב ליראיו ויחלצהו מדינה שלגהינם, יזיין, ואתם תעברו חלוצים לפני אחיכ' בני ישראל חמושי' מזויינין, ישזיב, חלצני י-י מאדם רע, יניח, ועצמותיך יחליץ והיית כגן רווח, וא"ר אלעזר בן יעקב זו מעולה שבברכות זרוזי גרמי. מכאן סמך לרצה והחליצנו בשבת, והטעם שעל ידי זכות השבת שישמרו ישראל שתי שבתו' כהלכתן מיד יהיו נגאלין ונשמטין מן הגלות ויעלו לארץ ישראל, מזויינים ומזורזי' בחלוצ' עצמות, ועל זה אנו מבקשי' ומתחנני' לומר רצה והחליצנו. אב"ן הירחי. וזה שאנו אומ' רצה והחליצנו במצותיך ובמצות יום השביעי וכו' לפי ששקולה מצות שבת ככל המצות הוא שנא' בעזרא ותתן להם תורה ומצות ואת שבת קדשך הודעת להם. ועל כן אם חל י"ט או ר"ח בשבת אין לדלג רצה והחליצנו, ולהזכיר שלשבת ביעלה ויבוא, לפי שרצה והחליצנו בקשת הגאולה היא, כנגד השבת, אבל בתפי' מדלגין תפילות השבת כולן.

ספר אור זרוע ח"א - הלכות סעודה סימן קצט-ואומר רצה והחליצנו שהוא קדוש היום והא דמברכין רצה והחליצנו במצותיך ובמצות יום השביעי השבת כו' ולא מברכינן א-להינו וא-להי אבותינו קדשנו במצותיך ובמצות יום השביעי השבת כו' מצאתי עיקרו בפסיקתא בהפטרה ותאמר ציון למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני. אמר דוד לפני הקב"ה

רבש"ע אם אין לישראל זכות עשה להם בשביל ידידיך אברהם יצחק ויעקב וכל שאין להם זכות עשה בשביל ימינך הושיעה ימינך. אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע למה כל דרחים לך מטרף וכו' ע"ש מיכן קבעו חכמים רצה והחליצנו בשבת. מיהו איני יודע למה אין אנו מברכין כך א-להינו וא-להי אבותינו רצה והחליצנו וכו'. הלכך הכי מברך נחמנו ה' א-להינו בציון עירך ושמחנו מלכנו בבית בחירתך בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו אבינו רעינו זוננו פרנסינו כלכלינו הרויחנו והרויח לנו ה' א-להינו מכל צרותינו ואל תצריכנו ה' א-להינו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלוואתם אלא לידך הקדושה המלאה והרחבה ולא נבוש לעולם ועד רצה והחליצנו ה' א-להינו במצותיך ובמצות יום השביעי השבת הגדול והקדוש הזה כי יום זה גדול וקדוש הוא מלפניך לשבות בו ולנוח בו באהבה כמצות רצונך וברצונך הניח לנו ה' א-להינו ואל תהי צרה יגון ואנחה ביום מנוחתנו והראנו בנחמת ציון ובירושלים עיר קדשך כי אתה הוא בעל הישועות ובעל הנחמות ומלכות בית דוד משיחך תחזירנה למקומה ותבנה ירושלים בימינו בא"י מנחם ציון ובונה ירושלים שצריך להזכיר מלכות בית דוד בבונה ירושלים.